

VERSLAG van de openbare vergadering van de Statencommissie Milieu & Mobiliteit van 18 januari 2023

Voorzitter:

Mevrouw M. de Jong

Aanwezig:

De heer A.J. Schaddelee (gedeputeerde), de heer H.P. van Essen (gedeputeerde),
De heer S. Berlijn (JA21), mevrouw G. Bikker (CDA), mevrouw W. De Boer-Leijnsma (PvdA), de heer J. Breur (SP),
mevrouw E. Brinksma (GroenLinks), de heer A. Donker (SGP), de heer H. Essabiri (DENK), mevrouw N. De Haan-Mourik
(ChristenUnie), de heer H. de Harder (ChristenUnie), mevrouw M. Hoek (50PLUS), de heer B. de Jager (VVD), de heer
E. Kamp (D66), de heer G. Mulder (PvdA), de heer D. Oude Wesselink (GroenLinks), de heer P. Overkleef (D66),
mevrouw D. Van Ulzen (VVD), de heer P. De Weerd (Partij voor de Dieren), de heer H. Wolting (ChristenUnie).

Van ambtelijke zijde aanwezig:

Drs R. Poort (griffier), A. Smakman (Notuleerservice Nederland).

1. Opening

De voorzitter opent de openbare vergadering om 13.03 uur. De voorzitter heet de aanwezigen welkom, in het bijzonder aan gedeputeerde Schaddelee die de portefeuille Mobiliteit na een periode van afwezigheid weer op zich zal nemen. De voorzitter dankt gedeputeerde Strijk voor het waarnemen van deze portefeuille. Ook heeft de voorzitter Rick van Paridon van harte welkom als secretaris van deze commissie.

De heer Kamp heeft een punt van orde. Het is fijn dat gedeputeerde Schaddelee weer terug is. De spreker dankt namens de commissie M&M c.q. Provinciale Staten de voorzitter voor het voorzitten van deze commissievergadering dit laatste halfjaar voor de verkiezingen en biedt namens de commissie een attentie aan. De voorzitter dankt hiervoor.

2. Vaststellen agenda

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen wijzigingsverzoeken ontvangen.

De agenda is aldus vastgesteld.

3. Mededelingen

De voorzitter informeert de commissie dat er op 1 februari 2023 om 19.30 uur een gezamenlijke bijeenkomst met de Raad van de stad Utrecht over de A27 in fysieke vorm plaats in de Statenzaal zal plaatsvinden.

Gedeputeerde Van Essen heeft een mededeling over de infrastructuur van warmtenetten. De Ministerraad heeft in oktober 2022 besloten dat de infrastructuur van warmtenetten met een overgangstermijn in publieke handen moet komen. Dit zal consequenties hebben voor het eigenaarschap van bestaande en nieuwe warmtenetten. Het ministerie van EZK werkt samen met decentrale overheden, warmtebedrijven en andere belanghebbenden aan een nieuwe versie van het warmtenet. Het uitgangspunt is publiek eigenaarschap. Er moet nog verder worden uitgewerkt hoe dit precies uitgevoerd gaat worden. Financiële en organisatorische slagkracht van publieke partijen is van cruciaal belang voor de verduurzaming van de gebouwde omgeving. Er wordt gekeken naar de mogelijke rol die provincies kunnen spelen in de grote investeringen die nodig zijn voor warmtenetten. De provincie Gelderland heeft al initiatieven genomen voor een Gelders warmte-infrabedrijf. Er wordt overlegd met gemeenten die al grote warmtenetten hebben en er wordt gekeken naar de opgave voor de hele provincie. Dit onderwerp zal naar verwachting ook in de toekomst veelvuldig worden besproken.

Gedeputeerde Schaddelee heeft een persoonlijke mededeling. Het is heel fijn om hier weer te zijn. In de paar maanden die minder leuk waren, voelde de gedeputeerde zich heel erg gesteund door de vele kaartjes en berichtjes en bloemen. Dat liet de gedeputeerde de goede kant van onze politiek zien: enerzijds het stevige debat op de inhoud, maar het is goed om te merken dat er ook steun vanuit de Staten is in de periode dat de gedeputeerde ziek was. De gedeputeerde

dankt daarvoor. Ook is het fijn hoe de gedeputeerde vanuit het College is vervangen. De gedeputeerde zal de draad vandaag weer vloeiend oppakken.

4. Ingekomen stukken M&M

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen opmerkingen ontvangen.

De ingekomen stukken zijn ter kennisgeving aangenomen.

5. Vaststellen verslagen commissie Milieu en Mobiliteit

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen wijzigingsverzoeken ontvangen.

Het verslagen d.d. 23 en 30 november 2022 zijn aldus vastgesteld.

6. Termijnagenda M&M en lijst moties

De voorzitter heeft voorafgaand aan de vergadering geen opmerkingen ontvangen.

De heer De Jager noemt motie 98, Versnelling in de ontwikkeling van vervoersknooppunten. Vorig jaar was het voorstel om de motie af te doen, maar na discussie en het overwegen van het belang van vervoersknooppunten voor de multimodale vervoersopgave en groeiambities, heeft e gedeputeerde Strijk besloten om de motie aan te houden. De spreker stelt dat het niet juist is om te zeggen dat de motie is afgedaan.

De voorzitter zal de griffie verzoeken dit na te kijken.

Mevrouw Hoek vraagt gedeputeerde Schaddelee om een update inzake het kruispunt provinciale weg Spengen.

De voorzitter zal deze vraag aan het einde van de vergadering terug laten komen, omdat dit agendapunt zich hiervoor minder leent.

Mevrouw Bikker heeft een vraag over motie 65 inzake Het toekomstige trambedrijf goed op de rails krijgen. Deze is behandeld in GS en geagendeerd voor de commissie op 10 mei. De spreker wil graag eerder geïnformeerd worden over de ontwikkelingen en het mogelijke resultaat, omdat een wachttijd van vier maanden te lang is.

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan er in GS nog niet over is gesproken. De Staten hebben eerder richtlijnen en kaders vastgesteld voor dit onderwerp. Het is nu aan de organisatie om uit te werken hoe dit geïmplementeerd zal worden. De spreker verwacht dat het College pas over een paar maanden meer informatie zal hebben over deze kwestie. Het proces is op dit moment intern in gang gezet en zodra het College een besluit neemt, zal dit naar de Staten worden doorgegeven. Op dit moment heeft de spreker echter nog geen nieuws, ook niet over het proces.

Mevrouw Bikker geeft aan dat ze de verkeerde motie noemde, en dat ze eigenlijk motie 76 bedoelde. In de motie staat een termijn voor afdoening voor het eerste kwartaal 2023. De spreker is benieuwd hoe de beveiliging van deze overgangen precies geregeld zal worden en of dit nog binnen een redelijke termijn kan gebeuren.

Gedeputeerde Schaddelee heeft een expertsessie georganiseerd voor vrijdag 20 januari met de betrokken wethouders van IJsselstein, Nieuwegein en Utrecht, waarin deskundigen vanuit verschillende hoeken informatie zullen geven over mogelijkheden om de tramveiligheid te verbeteren in deze steden. De bestuurders zullen inspiratie opdoen en richtingen meegeven tijdens deze sessie die vervolgens uitgewerkt moeten worden. De spreker is op dit moment niet zeker wanneer het rapport hierover naar de betrokkenen toe zal komen, maar het zal eerder zijn dan richting de zomer.

7. Rondvraag

Rondvraag met betrekking tot gratis ov voor kinderen tot en met 12 jaar, ingediend door de PvdA en DENK.

De heer Mulder geeft aan dat te hebben begrepen uit berichten van verschillende kanten dat de uitvoering van de in juni 2023 door PS aangenomen motie over gratis ov voor kinderen tot 12 jaar, is opgepakt. De actie loopt gedurende de maand januari van dit jaar. De PvdA en DENK zijn verheugd dat de uitvoering zo snel is opgepakt, maar willen graag een toelichting van de gedeputeerde over de eerste ervaringen met deze motie:

- Waarom het beperkt is tot slechts één maand, omdat dit mogelijk onduidelijkheid kan geven voor de gebruikers?
- Wat is het vervolg?

- Hoe wordt er met het benodigde budget omgegaan?

De heer Essabiri geeft aan dat verheugd te zijn om te horen dat kinderen in de maand januari 2023, en niet juni 2022, in de provincie Utrecht gratis met het ov mochten reizen. In deze motie, ingediend door DENK, vroeg de fractie om te onderzoeken of gratis ov voor kinderen mogelijk was en om de Staten te vragen dit te faciliteren. Echter, de fracties van DENK en de PvdA vragen zich af of de duur en de gekozen periode voldoende zullen zijn om de nodige conclusies te trekken uit dit onderzoek, aangezien het slechts één maand is waarvan de eerste week al binnen de schoolvakantie viel en er dus voor kinderen minder behoefte was om met het ov te reizen. Kortom, de vraag is of de omvang van dit onderzoek voldoende is om over dit onderwerp conclusies te trekken. Daarnaast vragen de fracties zich ook af wat de plannen hierna zijn en hoe de procedure verder zal verlopen.

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan dat de vervoerders hebben besloten om de actie direct uit te voeren in plaats van alleen te onderzoeken. De actie is voor een maand gestart aan het begin van de kerstvakantie, omdat dit ook vaak een periode is waarin gezinnen openbaar vervoer gebruiken voor uitjes en familiebezoek. Er zal na afloop van de proefmaand geëvalueerd worden of de actie succesvol was. De eerste reacties zijn positief. Er is een mogelijkheid dat de proef wordt doorgetrokken als het budgettair neutraal kan. De Staten zullen geïnformeerd worden over de evaluatie zodra deze beschikbaar is.

Rondvraag met betrekking tot rijden Uithoflijn in het weekend, ingediend door de SP.

De heer Breur memoreert dat de SP een motie heeft ingediend bij de programmabegroting om het rijden van de Uithoflijn in het weekend te onderzoeken. De motie is ingetrokken op basis van de toezegging van gedeputeerde Strijk dat het onderzoek al plaats zou vinden. De spreker verwachtte dat het onderzoek in januari zou zijn afgerond, maar zag het onderwerp niet geagendeerd. De vraag is wanneer de resultaten van het onderzoek verwacht kunnen worden.

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan dat er mogelijk sprake is van een misverstand over de toezegging voor het onderzoek naar het rijden van de Uithoflijn in het weekend. Het onderzoek is in januari gestart en daarom zijn de resultaten nog niet beschikbaar. Hoewel het onderzoek niet groot is, kan het nog een aantal weken duren voordat de resultaten beschikbaar zijn. Ook is het goed om te weten dat het niet de bedoeling is om de uitkomsten van het onderzoek dit jaar al toe te passen, maar deze zullen meegenomen worden in het Vervoerplan 2024.

De heer Breur dankt voor het antwoord.

De heer De Jager vraagt aanvullend of het scenario om de Uithoflijn te laten rijden op dagen waarop FC Utrecht thuis speelt, wordt meegenomen in het onderzoek naar het rijden van de Uithoflijn in het weekend. De VVD heeft dit in het verleden ook gevraagd.

Gedeputeerde Schaddelee kent de vraag. De gedeputeerde is niet zeker of het al meegenomen wordt, maar het is een politieke wens die bekend is, en ook ambtelijk. De gedeputeerde neemt aan dat het wel meegenomen wordt, anders zal de gedeputeerde ervoor zorgen dat het nog in het onderzoek wordt meegenomen.

Gedeputeerde Schaddelee beantwoordt de vraag van mevrouw Hoek inzake het kruispunt bij Spengen. Er zijn plannen gemaakt en deze zijn besproken met de omwonenden. De plannen zijn vastgesteld en nu wordt gezocht naar een uitvoerder. Het project zal later dit jaar of begin volgend jaar uitgevoerd worden.

Mevrouw Hoek geeft aan dat het fijn is dat er beweging in zit. Betrokkenen hopen dat dat er nog dit jaar gestart kan worden, bij voorkeur tijdens een schoolvakantie, zodat er dan minder overlast zal zijn voor schoolkinderen die onder begeleiding over moeten steken.

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan deze suggestie mee te nemen.

Rondvraag met betrekking tot veiligheid op provinciale en lokale wegen, ingediend door het CDA.

Mevrouw Bikker refereert aan een recent nieuwsbericht van de politie over een toename in verkeersongevallen met slachtoffers in 2022 in vergelijking met 2020 en 2021, met cijfers die zelfs hoger zijn dan in 2019. De politie gaf adviezen

mee aan provincies en gemeenten om de veiligheid van lokale wegen te herzien en naar verlichting en fietspaden te kijken. Omdat provincies bij uitstek genoemd worden in de berichten, is de vraag of GS bereid is om met andere overheden in gesprek te gaan om deze lokale wegen veiliger te maken, gezien de hoge aantallen slachtoffers en het doel van de provincie om het aantal slachtoffers te verminderen.

Gedeputeerde Schaddelee dankt voor de vragen over de verkeersveiligheid. Hij geeft aan dat de cijfers inderdaad heftig zijn, en benadrukt dat elk verkeersslachtoffer een verschrikkelijke gebeurtenis is. De gedeputeerde geeft aan dat de provincie zich inzet om de verkeersveiligheid te verbeteren en dat de oproep van de politie een bevestiging is van de aanpak die zij in Utrecht hanteren. Er lopen bijvoorbeeld momenteel meer dan 40 studies om de fietspaden te verbeteren. Er is voldoende budget voor de verbeteringen, maar er is wel een tekort aan menskracht om de verbeteringen uit te voeren. Ook wordt er middels de programma's Fiets en Verkeersveiligheid samengewerkt met gemeenten om regionale knelpunten aan te pakken. Verkeerseducatie en voorlichting spelen ook een belangrijke rol in de aanpak. De provincie heeft momenteel een campagne lopen waarbij er wordt ingezet op het aanzetten van fietsverlichting. De gedeputeerde benadrukt dat er niet alleen door overheden wordt ingezet op verkeersveiligheid, maar ook door andere partijen zoals verzekeraars. De gedeputeerde noemt een filmpje van Interpolis waarin een meisje op haar telefoon zit tijdens het fietsen en benadrukt dat dit soort gedrag leidt tot dodelijke ongelukken. Hij roept op om dit filmpje aan pubers, jongeren en oudere jeugd te laten zien. Verder geeft hij aan dat verkeersveiligheid ook een kwestie is van gedrag, zoals bellen en te hard rijden, en dat hier op voorlichting en handhaving ingezet moet worden. Hij geeft aan dat hij in gesprek gaat met het OM en de politie om de handhaving in de provincie te versterken en dit onderwerp ook in IPO-verband te bespreken.

Mevrouw Bikker benadrukt dat de vraag ging over de rol van de provincie in het verbeteren van de veiligheid. De spreker begrijpt het laatste deel van antwoord, maar de vraag ging specifiek over wat de provincie kan doen om de veiligheid te verbeteren. De spreker erkent dat er al inspanningen worden geleverd, maar de cijfers tonen aan dat dit niet voldoende is. Daarom vraagt de spreker om extra aandacht voor dit onderwerp, specifiek op het gebied van wat de provincie infrastructuur kan doen en druk te zetten op gemeenten en waterschappen om samen te werken aan een oplossing.

Gedeputeerde Schaddelee grijpt deze aanmoediging aan om er nog meer druk op te zetten.

Rondvraag met betrekking tot energieopwek, ingediend door de VVD.

Mevrouw Van Ulzen refereert aan een bericht van eind december 2022 waarin is te lezen dat Gelderland een verbod wil op windmolens bij de Veluwe door de wespendif en dat er bestuurlijk overleg over plaatsvindt. De spreker vraagt de gedeputeerde om een update.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat de provincie Gelderland geen verbod wil op windmolens, maar beperkingen ziet in plannen voor windmolens ten behoeve van bescherming van de populatie wespendifen op de Veluwe. De gedeputeerde heeft kennisgenomen van het bericht en het is ook ter sprake gekomen aan de bestuurstafel van de RES Foodvalley, waar Gelderland en Utrecht in vertegenwoordigd zijn. Gelderland volgt de ontwikkelingen rond windturbines op en rond de Veluwe en wat dit mogelijk betekent voor de plannen in de provincie Utrecht. De provincie is breed aan het kijken naar milieu en andere informatie over gebieden die wellicht geschikt kunnen zijn voor windturbines en daar horen ook eventuele effecten bij van nieuwe windparken op, in dit geval, de wespendifpopulatie bij de Veluwe. De wespendif is nadrukkelijk onderdeel van die afweging. Het geeft zeker beperkingen, zeker op de Veluwe zelf en daar kort omheen, zeker ook voor de kortere termijn. Daarmee is niet gezegd dat windplannen op en rond de Veluwe zijn uitgesloten. De provincie Utrecht heeft geen grote populaties wespendifen in haar provincie. Dus het is daarom ook geen beschermd doelsoort voor een van de Utrechtse Natura 2000-gebieden.

Mevrouw Van Ulzen vat samen dat het nationaal park waar wespendifen zijn geen restricties krijgen hiervoor, omdat daar geen aparte broedplaats is. Wat is het mogelijke effect op de bouw van windmolens in Utrecht als er geen windturbines op de Hoge Veluwe kunnen komen, in casu hoe worden de beslissingen genomen op een hoger niveau, ook in het belang van de bescherming van de wespendifen?

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat Foodvalley de enige (RES-regio in Nederland is die zich over twee provincies uitstrekt. Dit is een aandachtspunt dat zeker invloed kan hebben op sommige plannen in de RES Foodvalley, met name op nieuwe plannen. Voor een aantal plannen die voldoende vergevorderd zijn, is dit al meegerekend. De Staten van Utrecht hebben GS bij de besluitvorming over de tussenbalans opdracht gegeven windenergie in de provincie Utrecht te

bekijken. Ook de bescherming van soorten is een belangrijk aandachtspunt bij economische ontwikkelingen, zoals windenergie. Dit is belangrijk voor de hele milieubeoordeling. Specifiek, hoe deze restricties vanuit de Veluwe invloed hebben op de provincie Utrecht, zal zich vooral voordoen aan de oostkant van de provincie, in het Utrechtse deel van Foodvalley. De mate waarin dit invloed zal hebben, zal in de toekomst duidelijk worden.

Mevrouw De Boer-Leijma benadrukt dat het niet alleen gaat om de beschermde soorten; het is belangrijk dat er geen aanvaringen plaatsvinden tussen dieren en windmolens. Er worden verschillende onderzoeken gedaan om deze aanvaringen te voorkomen, zoals het zwart schilderen van de wieken van windmolens. Dit onderzoek wordt uitgevoerd in Groningen. Is inmiddels bekend in hoeverre deze proef succesvol is?

Gedeputeerde Van Essen antwoordt dat dit onderzoek naar het zwart schilderen van de wieken van windmolens om aanvaringen met vogels te voorkomen in Groningen loopt. Dit onderwerp was eerder ook al aan de orde en kwam voort uit onderzoek in andere delen van de wereld, voornamelijk op zee. Het is nog onbekend of deze methode effectief is in andere toepassingen. Er wordt gekeken naar deze optie ook in Gelderland, naast andere detectiesystemen. Er zijn ook detectiesystemen die windmolens in staat stellen om grotere vogels of zwermen vogels op te sporen en de windmolens stil te zetten. Technologie blijft zich ontwikkelen en kan helpen om deze uitdaging het hoofd te bieden.

Mevrouw Hoek refereert aan een brandbrief die is verstuurd waarin wordt gewezen op een mogelijk groot probleem met betrekking tot het beleid voor natuurgebieden rondom Amsterdam, waaronder het Geingebied. Het college van Amsterdam wil veel ontwikkelingen in deze natuurgebieden tegengaan, maar maakt een uitzondering voor windturbines. De gemeenteraad van Amsterdam zal beslissen over deze aanpassing in het beleidskader Hoofdgroenstructuur op woensdag 25 januari. Dit kan betekenen dat er windturbines komen in alle natuurgebieden als het besluit wordt aangenomen. Dit is een soort olifantenpaadje waar Amsterdam mee bezig is. Amsterdam heeft alleen zoekgebieden voor windturbines aangewezen in Natura 2000-gebieden. De vraag is of de gedeputeerde bekend is met deze brief en wat zijn mening hierover is.

Gedeputeerde Van Essen memoreert dat de vraag van de VVD ging over wespenevies, maar er komen geen wespenevies voor in het Geingebied. Dus dit issue speelt daar niet. Er zijn wel andere ruimtelijke afwegingen voor de plaatsing van windturbines, zoals landschap en natuur; net zoals voor andere ruimtelijke ontwikkelingen in de provincie. Dat geldt ook aan de Noord-Hollandse zijde; de provincie Utrecht is in goed overleg met de provincie Noord-Holland. De gedeputeerde vertrouwt erop dat de bestuurders van de gemeente Amsterdam en Noord-Holland een zorgvuldige afweging zullen maken, ook met natuur- en andere belangen. De gedeputeerde is niet bekend met zoekgebieden voor windturbines uitsluitend in Natura 2000-gebieden rondom Amsterdam en is zeer geïnteresseerd in de informatie die mevrouw Hoek heeft.

De heer Donker stelt dat er ook wespenevies in de provincie Utrecht zijn. Hoeveel wespenevies moeten er in de provincie Utrecht zijn voordat eenzelfde besluit als in Gelderland wordt genomen?

Gedeputeerde Van Essen benadrukt dat het in het Natura 2000-gebied de Veluwe, waar het hierover gaat, om een aanzienlijke populatie wespenevies gaat. Bij ieder plan – niet alleen voor windturbines, maar voor alle economische activiteiten – wordt de WNB-bescherming in acht genomen. Dit betekent niet automatisch dat er een regime zoals in Gelderland van toepassing is als er een wespenevies in het gebied wordt gespot.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

8. Grote projecten

Er is geen informatie over de grote projecten.

Ter bespreking

9. [Statenbrief Verlenging ov-concessies \(PS2022MM86\)](#)

Dit agendapunt is opgewarderd door de SP.

De heer Breur memoreert dat wordt gesteld dat het ov voor de reiziger geborgd blijft. Ook op andere onderwerpen blijkt dat dat niet het geval is bij U-OV. Het statement is nogal bout, ook in de context van hoge rituitval en ziekteverzuim. Is deze stelling hard te maken? En zo ja, op welke manier?

Er wordt ook genoemd dat vervoerders een verlieslatende businesscase niet hoeven te accepteren, wat de situatie kwetsbaar maakt. De spreker stelt dat dit voorkomen kan worden door het openbaar vervoer weer in publieke handen te nemen.

Gedeputeerde Schaddelee is van mening dat het openbaar vervoer aandacht vanuit de provincie nodig heeft. De provincie heeft ervoor gezorgd dat er 60 miljoen beschikbaar is gesteld om de komende twee jaar te blijven rijden op hetzelfde niveau als de afgelopen twee jaar. Hierdoor blijft het netwerk volledig in stand. Dit is niet vanzelfsprekend, omdat veel provincies dit niet hebben gedaan. Gedeputeerde Schaddelee erkent dat reizigers dit misschien anders ervaren, vooral vanwege personeelstekorten die de vervoerders tegenkomen. Er wordt op ambtelijk en bestuurlijk niveau intensief met de vervoerders gesproken over hoe ze deze tekorten aanpakken. De gedeputeerde benadrukt dat dit een tijdelijk probleem is. Dit speelt op dit moment vooral bij Qbuzz. Qbuzz verwacht in april weer op volle capaciteit te kunnen rijden. Ten slotte geeft de gedeputeerde aan dat er rendementsafspraken zijn tussen de provincie en de vervoerders, die verrekend worden via subsidies, waarbij is gewaarborgd dat er geen sprake is van onrechtmatige staatssteun.

De heer Oude Wesselink geeft aan dat meerdere partijen, waaronder GroenLinks, hebben aangegeven dat ze hebben ervaren dat buschauffeurs juist vaak meer uren willen draaien, maar vaak niet die uren krijgen van hun werkgever. De spreker is benieuwd of er meer bekend is over hoe de gesprekken verlopen zijn met de vervoerder, omdat de vervoerder andere signalen geeft dan de medewerkers die dit dagelijks ervaren.

Gedeputeerde Schaddelee is voorzichtig om op basis van individuele gesprekken een conclusie te trekken. De gedeputeerde heeft het signaal meerdere keren gehoord, ook toen gedeputeerde met de buschauffeurs sprak. De gedeputeerde heeft dit ook regelmatig besproken met de directie van de vervoerders. De directie herkent dit maar ten dele en geeft aan dat elke casus die hen wordt voorgelegd, wordt opgepakt. Het is niet altijd te realiseren en heeft soms te maken met planning. De gedeputeerde wil uit het operationele blijven. Het is de taak van de provincie om er bij de vervoerder op aan te dringen de afspraken te rijden die ze met elkaar hebben gemaakt en signalen bij de vervoerder onder de aandacht te blijven brengen.

De heer Mulder memoreert de update tijdens de vorige vergadering van de gedeputeerde over de gevoerde gesprekken. De PvdA is van mening dat de inzet van de gedeputeerde goed was en dat de technische vragen die gesteld zijn voldoende zijn beantwoord. Er zijn ook vragen gesteld over het rendement bij de concessiehouders, die volgens de commissie ook voldoende zijn beantwoord. De spreker had graag gezien dat in het persbericht, dat bij de statenbrief zat, ook aandacht zou zijn besteed aan de inzet van de provincie op het gebied van arbeidsvoorwaarden en arbeidsomstandigheden van buschauffeurs; dat dit belangrijk is voor de provincie, hoewel de provincie niet de werkgever is. Op basis van de inzet van de provincie is een staking in december voorkomen, maar nu in januari zit er weer een staking aan te komen. De spreker merkt op dat dit voor reizigers echt lastig is en dat de werkgevers misschien nog onvoldoende doen om hier een passende oplossing voor te vinden, zodat reizigers geen nadeel ondervinden en buschauffeurs weer met plezier hun werk kunnen doen.

Gedeputeerde Schaddelee dankt de heer Mulder voor zijn reactie. Het persbericht was van oktober 2022. De gedeputeerde benadrukt dat de provincie zich verantwoordelijk voelt voor zowel de buschauffeurs als de reizigers. Hoewel de provincie geen werkgevers-werknemersrelatie met de buschauffeurs heeft, maar een opdrachtgeversrelatie met de werkgever, maakt dit het gevoel van verantwoordelijkheid niet per se anders. De Gedeputeerde heeft vernomen dat er waarschijnlijk op 19 en 20 januari weer gestaakt gaat worden in het streekvervoer, wat heel spijtig is, omdat de reizigers hier de dupe van zijn. de gedeputeerde hoopt dat werkgevers en bonden zo snel mogelijk tot een oplossing komen, omdat dit in het belang is van iedereen.

De heer Donker memoreert dat de SGP vragen heeft gesteld over dit onderwerp. Deze zijn beantwoord. De SGP staat nadrukkelijk achter wat de SP heeft gezegd. Personeelstekort wordt vaak genoemd als excuus, maar de SGP heeft van de buschauffeurs gehoord dat zij een andere kijk hebben op de situatie. De SGP begrijpt dat het provinciebestuur niet altijd een directe invloed kan hebben op de busondernemingen, maar vraagt of de gedeputeerde van plan is om boetes op te leggen aan bedrijven die niet voldoen aan de afspraken die zijn gemaakt, om op te komen voor de inwoners. De

SGP merkt ook op dat in sommige documenten is genoemd dat er rituitval is in Amersfoort Centraal met Nieuwland, terwijl Nieuwland een wijk is van Amersfoort en niet een afzonderlijke plaats is. De spreker vraagt hiervoor aandacht om verwarring te voorkomen.

Gedeputeerde Schaddelee beveelt de nieuwe recreatieve fietsroute door Nieuwland aan. De heer Donker benoemt terecht de boetes en financiële prikkels. Er zijn nieuwe afspraken met vervoerders gemaakt waardoor ze direct financieel geraakt worden als er ritten niet gereden kunnen worden bijvoorbeeld vanwege personeelstekort. Vanaf april zullen er boetes opgelegd worden als vervoerders niet voldoen aan de concessieafspraken. De gedeputeerde benadrukt dat personeelstekort een hardnekkig probleem is in veel sectoren en niet alleen een modewoord is.

De heer Donker merkt op dat er in het verleden ook drukke periodes zijn geweest waarin er te weinig personeel was, maar dat er toch geprobeerd werd om aan de afspraken te voldoen. Hij merkt op dat het begrip 'personeelstekort' vaak te gemakkelijk gebruikt wordt als excuus voor het niet nakomen van afspraken en suggereert dat er beter naar de mogelijkheden gekeken moet worden om de afspraken wel na te komen.

Mevrouw Bikker sluit aan bij het punt van de SP dat de Staten worden geïnformeerd over het verlengen van de concessie – deze is per 1 januari 2023 ingegaan – en dat het ov op peil blijft. Het CDA onderschrijft dat er veel wordt geïnvesteerd door de provincie om dit te realiseren, maar er zijn ook afschalingen waardoor de vraag is of het openbaar vervoer wel gewaarborgd kan worden. Er is ook aandacht gevraagd voor meer ritten en personeelstekorten bij vervoerders. De spreker vraagt om dit opnieuw aan te kaarten als er geen adequate aandacht aan wordt besteed. Mogelijk leidt het tot een win-winsituatie als mensen meer willen werken en er meer ritten kunnen worden gereden.

Gedeputeerde Schaddelee merkt op dat de afschaling die recentelijk heeft plaatsgevonden alleen te maken heeft met personeelstekorten als gevolg van ziekte dus niets te maken heeft met de provincie die de concessie heeft gekort of het vervoerplan heeft veranderd. De gedeputeerde waarschuwt ervoor om elkaar aan te praten dat het openbaar vervoer alleen maar minder wordt, aangezien dit schadelijk kan zijn voor het ov. De spreker benadrukt dat het netwerk in stand blijft en dat dat iets is om trots op te zijn. Samen met de vervoerders moet gewerkt worden aan het versterken van de personele capaciteit, zodat ze hun werk conform de afspraken kunnen uitvoeren.

De heer Mulder gaat verder in op het argument van de heer Donker over het personeelstekort. Het personeelstekort heeft volgens de spreker verschillende oorzaken, zoals ziekteverzuim, krapte op de arbeidsmarkt, maar ook met een actueel en toegesneden HRM-management te maken. De spreker suggereert dat er meer aandacht moet zijn voor verjonging van buschauffeurs en dat er aanwezigheid moet zijn op scholen om het vak aantrekkelijker te maken. De spreker vindt dat de gedeputeerde nog steeds te ver weg staat van de positie die hij heeft en dat er meer uitingen mogelijk zijn om de beeldvorming over de provincie te verbeteren en om de concessie zo vlekkeloos mogelijk te laten verlopen.

Gedeputeerde Schaddelee merkt op dat de provinciale campagnes starten. Dat is een goed moment voor provinciale politici om zich op allerlei plekken te laten zien. De spreker vertelt dat hij in september heeft gesproken met de directie van de vervoerders en dat hij heeft gevraagd hoe hij buschauffeur zou kunnen worden. Volgens de spreker is het mogelijk om binnen een paar weken buschauffeur te worden als je je gewone rijbewijs hebt, door een opleiding te volgen en de juiste papieren te halen. De spreker suggereert dat het leuk zou zijn om in plaats van werkbezoeken en flyeren, een week vrij te nemen om zich bij te scholen tot buschauffeur en om een paar dagen per week buschauffeur te zijn. De spreker suggereert ook dat het voor Statenleden die niet meer op de lijst staan of die niet herkozen worden, een toekomstmogelijkheid zou kunnen zijn om buschauffeur te worden.

De heer De Weerd memoreert de woorden van de gedeputeerde dat de huidige rituitval met name te wijten is aan personeelstekorten, maar volgens de spreker is er nog steeds sprake van een afschaling van 10% als gevolg van de coronatijd. Dit is ook een structureel probleem. De spreker vraagt zich af, met het oog op de volgende concessie, of er al zicht is op wanneer de afschaling teruggedraaid zal worden.

Gedeputeerde Schaddelee geeft aan dat dat niet dit jaar zal plaatsvinden. In de prognoses voor de komende twee jaar is er een toekomstbeeld vastgesteld voor het openbaar vervoer, waarbij de komende concessieperiode betrokken wordt. Volgens de prognose van een jaar geleden zal het pas in 2025 zijn dat het niveau van voor de coronacrisis wordt gehaald. Dit zal ook het moment zijn waarop het openbaar vervoer weer opgeschaald kan worden. En dit is ook het moment waarop de nieuwe concessie zal beginnen. De gedeputeerde benadrukt dat het kostbaar is om weer op het oude niveau

te komen en dat er dan ook risico's zijn dat er lege bussen zullen rondrijden. Het is volgens de spreker beter om de huidige middelen efficiënt in te zetten, daar waar de vervoersvraag het grootst is.

De heer De Weerd merkt afsluitend op dat als dit inderdaad het geval, het niet mogelijk is het niveau van het ov te waarborgen.

Gedeputeerde Schaddelee geeft aanvullend aan dat in de vervoerplannen voor 2024 rekening is gehouden met de mogelijkheid om op te schalen. De opmerking eerder van de heer De Weerd ging over het verschil tussen 2022 en 2023.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

10. Statenbrief Aanpassing vervoerplannen 2023 U-OV en Syntus Utrecht

Dit agendapunt is opgevaardigd door de SP.

De heer Breur ziet in de aanpassingen van de vervoersplannen dat Syntus zes afschalingen heeft, maar daar ook zes uitbreidingen tegenover plaatst. Qbuzz daarentegen schaaft zestien keer af zonder uitbreidingen, bovenop eerdere afschalingen. Dit wordt als onacceptabel beschouwd. Het onvoldoende aantrekken van personeel wordt gezien als een mager excuus, aangezien het Syntus wel lukt om voldoende personeel aan zich te binden. De spreker ondersteunt het voornemen van het College om Qbuzz te sanctioneren met boetes. Er wordt ook aandacht gevraagd voor de toekomst en de vraag hoe de dienstregeling zo snel mogelijk weer op orde kan worden gebracht, zodat chauffeurs hun werk kunnen doen en reizigers van A naar B kunnen komen. Er wordt ook opgemerkt dat er een trend is dat bussen steeds later beginnen te rijden of de frequentie verhogen en daardoor minder geschikt zijn voor woon-werkverkeer.

De heer Bikker spreekt haar zorg uit over de genoemde afschalingen. Er is al eerder gevraagd wanneer de situatie op orde zou zijn. Destijds is aangegeven dat dat per 1 januari 2023 zou zijn. Maar nu blijken er toch afschalingen te zijn.

Er zijn technische vragen gesteld en deze zijn deels beantwoord, maar er is nog een vraag over bandbreedtes die nog niet beantwoord is. De spreker vraagt om voorbeelden van bandbreedtes, omdat dit belangrijk is om te kunnen toetsen of de afschalingen binnen de bandbreedtes vallen.

De heer De Jager reageert op de beantwoording van de gedeputeerde waarin hij sprak over de prognose dat het nog een aantal jaar duurt voordat de reizigersaantallen weer terug zijn op het niveau van voor corona. De spreker erkent dat er problemen zijn met arbeidscapaciteitsschaarste en ziekteverzuim, maar er wordt specifiek ingezoomd op de prognose van de bezettingsgraad van 80%. De spreker ziet dat files toenemen en andere verkeersstromen weer op gang komen, en de provincie nog steeds groeit. De spreker vraagt zich af waar het aan ligt dat de bezettingsgraad nog niet op niveau is en vraagt de gedeputeerde of er al meer bekend is over de oorzaak en of er aanvullende actie ondernomen kan worden om meer informatie te verkrijgen, zodat er een helpende hand geboden kan worden om het ov aantrekkelijker te maken.

De heer Mulder heeft twee punten in reactie op de heer Breur en een vraag aan de gedeputeerde. De heer Breur gaf aan dat de reiziger de dupe is van deze afschaling. Betekent dit dat de heer Breur rituitval prefereert boven deze afschaling? De spreker is van mening dat de discussie over de afschaling samen met de concessiehouders open gevoerd moet worden en zij hun zorgen kunnen uiten. Ook is de PvdA van mening dat afschaling minder overlast voor de reiziger betekent dan rituitval. Ten tweede geeft de spreker aan dat uit recente enquêtes blijkt dat de problematiek van het personeelstekort bij Keolis net zo groot is als bij Qbuzz.

Tot slot stelt de spreker de vraag aan de gedeputeerde of het klopt dat bij goedkeuring van deze afschaling voor beide concessiehouders geldt dat er geen vergoeding wordt gegeven voor niet gereden ritten en dat alleen voor Qbuzz voor de afschaling boven de 6,5% een boete in rekening wordt gebracht? In het verlengde hiervan: er is zestig miljoen euro extra vrijgemaakt. Naar verwachting komt tien miljoen nu terug. Betekent dat ook dat er verschuivingen komen in de tien miljoen euro die door het Rijk is bijgedragen?

De heer Breur is van mening dat de een voorkeur voor rituitval ten opzichte van afschaling een schijn tegenstelling suggereert. Uit het stuk proeft de spreker dat de afschaling een formalisatie is van de rituitval. De spreker is er voorstander van dat er voldoende bussen en voldoende chauffeurs om de bussen te bemensen, zijn. De spreker benadrukt dat er wel problemen zijn met personeel bij Syntus, maar dat deze problemen niet leiden tot dezelfde afschalingen als bij Qbuzz.

De heer Breur benadrukt dat hij niet denkt dat Syntus perfect is, maar dat er verschillen zijn tussen Syntus, Keolis en Qbuzz.

De heer Berlijn is het eens met eerdere opmerkingen van de heer Breur en voegt eraan toe dat er in de statenbrief veel aannames en verwachtingen staan zonder concreet te worden. De spreker vraagt zich af of dit de toekomst is van hoe er met ov-concessies omgegaan wordt en of het niet tijd wordt om het openbaar vervoer in eigen hand te nemen. De spreker vraagt hoe de gedeputeerde hier tegenover staat.

De heer Oude Wesselink stelt dat er twee soorten afschaling zijn waarover wordt gesproken en dat dit soms verwarrend is. De ene betreft een afschaling waarbij er een 5% lager aanbod is vanwege 20% minder reizigers, waarvoor 60 miljoen euro extra beschikbaar wordt gesteld; en een afschaling als gevolg van personeelstekorten bij de vervoerders. Zou de heer Mulder het liefst zien dat de provincie met de vervoerders in gesprek gaat om de problemen op te lossen door de vervoerder meer vrijheid te geven in het oplossen van problemen? Is de heer Mulder hier op meerdere onderwerpen voorstander van? De heer Oude Wesselink is er juist voorstander dat de provincie in control is.

De heer Mulder vindt dat er een strakke opstelling moet zijn bij het bereiken van overeenstemming over vervoersplannen en dat partijen zich daaraan moeten houden, maar vindt ook dat concessiehouders de gelegenheid moeten hebben om hun zorgen voor het komende jaar open te bespreken. Hiermee kan worden voorkomen dat er gedurende het jaar veel rituitval is, wat onzekerheid voor de reizigers oplevert. De spreker pleit daarom niet voor meer vrijheid voor de vervoerder, maar voor de grootste mate van zekerheid voor de reiziger, dat de bus daadwerkelijk rijdt. De spreker kan zich van harte vinden in de duidelijke criteria voor afschalingen, maar vindt wel dat dat in alle openheid besproken moet kunnen worden.

Gedeputeerde Schaddelee krijgt de gelegenheid te reageren op de inbreng uit de commissie. De gedeputeerde beschrijft dat er een verschil is tussen de vervoerders Syntus en Qbuzz: vorig jaar had Syntus meer personeelstekorten dan Qbuzz, maar dit is in de afgelopen maanden veranderd en Qbuzz nu meer rituitval heeft. De gedeputeerde benadrukt dat het belangrijk is om onderscheid te maken tussen rituitval en afschalingen, waarbij rituitval vervelend is voor reizigers, omdat er onverwachts ritten uitvallen als gevolg van personeelstekort, terwijl afschalingen voorkomen dat de reiziger voor vervelende verrassingen komt te staan. Dit geeft meer zekerheid. Dit is volgens de persoon een manier om grip te krijgen op het probleem. Dit in reactie op de opmerkingen van mevrouw Bikker.

De heer Breur vraagt terecht aandacht voor het voorkomen van rituitval bij de eerste en laatste ritten in een dienstregeling, omdat dit het woon-werkverkeer minder geschikt maakt voor mensen die vroeg beginnen of laat naar huis kunnen. De gedeputeerde benadrukt dat er bij de huidige afschaling zoveel mogelijk is geprobeerd om de eerste en laatste ritten te behouden.

Mevrouw Bikker merkte terecht op dat de Staten de bandbreedte moeten kunnen toetsen. De gedeputeerde geeft aan dat er in het begin van het vorige jaar uitgebreid is ingegaan op de bandbreedtes in de vervoersplannen en dat deze per lijn verschillen. De gedeputeerde kan niet generiek iets zeggen over de bandbreedtes, omdat er heel specifiek per lijn is gekeken naar de noodzakelijke bandbreedte en het gewenste niveau.

De spreker herkent de frustratie van de heer De Jager over het feit dat het gebruik van het openbaar vervoer nog steeds op 80% zit, hoewel ambtelijk is aangegeven dat dit inmiddels naar 85% is gegaan. Het gaat minder snel dan gewenst. Dit heeft te maken met de afschalingen van de NS, de wisselwerking tussen trein en bus, veranderd gedrag zoals meer hybride werken en thuiswerken, en dat er in het weekenden een grotere toename te zien is. Het niveau ligt daar inmiddels op 90%, 95%. Er wordt begin februari door het Rijk een urgentieconferentie georganiseerd met betrokken partijen om dit probleem aan te pakken. De provincie Utrecht en het IPO zullen hierbij bijdragen.

In reactie op de heer Mulder geeft de gedeputeerde aan dat beide vervoerders een boete kunnen krijgen op het moment dat ze niet voldoen aan de prestatieafspraken.

De heer Mulder vraagt of het klopt dat de beide concessiehouders geen vergoeding zullen krijgen voor de niet gereden ritten en dat er geen vergoeding tegenover eventuele afschalingen staat. De boetes zijn van toepassing op beide partijen. Er is een prognose dat dit tot een besparing van tien miljoen euro kan leiden in de extra kosten van zestig miljoen euro voor het openbaar vervoer, waarvan tien miljoen euro van het Rijk. De provincie spant zich in om hier een goede afstemming over te krijgen. Vloeien deze baten alleen naar de provincie terug of ook pro rata naar het Rijk?

Gedeputeerde Schaddelee antwoordt op de tweede vraag dat de verdeling van de besparingen complex en onvoorspelbaar is. Eerder werd gedacht dat de provincie geen aanspraak kon maken op de beschikbaarheidsvergoeding, maar nu lijkt dit wel mogelijk te zijn. Echter, hoe de verdeling er precies uit zal zien is nog onduidelijk. De provincie Utrecht houdt rekening met een bedrag tussen de 50 en 60 miljoen, en meer zekerheid kan pas gegeven worden aan het eind van het jaar bij de afrekening. Beide vervoerders zullen vanaf 1 januari geen vergoeding krijgen voor niet gereden ritten en vanaf april zullen er boetes worden opgelegd als ze niet voldoen aan de afspraken.

De stelling van de heer Mulder klopt: allebei de vervoerders krijgen vanaf 1 januari niet betaald voor niet gereden ritten en vanaf april krijgen ze een boete op het moment dat ze niet voldoen aan de afspraken.

De gedeputeerde is van mening dat de heer Berlijn een karikatuur maakt van het boetesysteem. Het idee van het in eigen hand nemen is inmiddels een gepasseerd station, omdat er vorig jaar bij de vaststelling van de Nota van Uitgangspunten het besluit is genomen door de Staten om niet voor investering te kiezen. Er zijn wettelijke beperkingen en het niet mogelijk is om binnen twee jaar een eigen ov-bedrijf op te richten. De gedeputeerde voert nu uit wat besloten is door de Staten vorig jaar.

De heer Berlijn herhaalt zijn mening dat de statenbrief vol staat met aannames en de provincie op een achterstand zet ten opzichte van de vervoerders die in de lead zijn en de provincie het daardoor niet langer in eigen handen heeft. Dit wordt beschouwd als een constatering die door iedereen gedeeld kan worden.

Gedeputeerde Schaddelee is het niet eens met de constatering dat de provincie achterloopt en geen grip heeft op de situatie. De gedeputeerde beschrijft de samenwerking met de vervoerders als een partnerschap waarbij er geen geheimen zijn en er een nauwe samenwerking is. De gedeputeerde erkent dat het moeilijk is om voorspellingen te doen in de huidige roerige markt van het openbaar vervoer. In het algemeen staan in statenbrieven die over de toekomst gaan, altijd aannames, omdat niemand de toekomst kan voorspellen.

Heeft mevrouw Bikker het goed begrepen dat de eerdergenoemde bandbreedtes voor Statenleden niet terug te vinden zijn? Dit is belangrijk om te weten in hoeverre de Staten hieraan kunnen toetsen.

Gedeputeerde Schaddelee kan zich herinneren dat de bandbreedtes in een document zijn gedeeld met de Staten. De gedeputeerde zal de Statenleden ambtelijk een link laten sturen naar dat document. Het is een groot en complex document, zo waarschuwt de gedeputeerde.

De heer Breur markeert dat de SP er al langer voor pleit om het openbaar vervoer in publieke handen terug te geven. De SP heeft voorstel gedaan voor investering bij het Programma van Eisen, maar dit voorstel is niet aangenomen. De SP is blij met de steun van de heer Berlijn en hoopt voor een volgende keer op beter.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

11. [Statenbrief Motie 66 Toekomstvisie N225 \(PS2022MM110\)](#)

Dit agendapunt is opgewarderd door de SGP.

De heer Donker licht het onderwerp toe. Het voornemen is om motie 66 van de lijst moties af te voeren. Deze motie vraagt om een onderzoek in te stellen naar de verbetering van de N225. Op die verbetering kan de komende jaren druk komen te staan als gevolg van de bouw van woningen aldaar. Er zijn nu al een aantal knelpunten, zoals de kruising bij Doorn en de rotonde. De provincie knipt de weg in stukken voor onderhoud, maar de SGP wil graag een totale visie op de toekomst van de weg en een onderzoek naar hoe de weg duurzaam gemaakt kan worden voor de komende jaren.

Gedeputeerde Schaddelee geeft in de statenbrief aan dat het College heeft besloten de motie in deze vorm niet uit te zullen voeren. Er is gekeken naar de bedoeling achter de vraag in de motie. Die is om de weg qua verkeersveiligheid, leefbaarheid en doorstroom zo goed mogelijk te maken. Echter, om de vraag van de motie op elk traject van de weg toe te passen, helpt het niet om een totale visie op deze weg te vragen, omdat er verschillende dimensies en aanpakken nodig zijn. Voor een deel is de weg de afgelopen jaren al aangepakt, voor een deel zit dit in de planning voor dit jaar of voor de komende jaren, waarbij altijd een combinatie gemaakt wordt met groot onderhoud. Het zogenaamde werk met

werk maken. De provincie probeert op al die plekken, in samenspraak met omwonenden en met de gemeenten, tot een optimalisatie te komen. Bovendien, als het College de motie letterlijk uitvoert, zal dit leiden tot vertraging als gevolg van beperkte studiec capaciteit bij de provincie en kapitaalvernietiging. Het College probeert gehoor te geven aan de bedoeling achter de motie bij hun afwegingen en nemen de Staten ook mee in dit proces.

De heer Donker is verrast en ontstemd dat Gedeputeerde Staten deze beslissing heeft genomen en neemt dit mee terug naar de fractie en daar mogelijk op een later moment op terugkomen.

De heer Kamp ondersteunt inhoudelijk het opwaarderingsverzoek van de SGP. De spreker memoreert dat D66 de motie mee heeft ingediend. De spreker is van mening dat uit de beantwoording van GS blijkt dat GS een beperkte kijk heeft op hoe om te gaan met de N225. De spreker maakt de parallel met de N201 waar is gezegd de lokale problemen lokaal op te lossen, maar waar dat is niet is gebeurd. Er zitten een aantal aspecten aan de N225 die ook meegenomen kunnen worden. De N225 loopt parallel aan de A12. Omdat de A12 veel verkeersafslagen heeft, kunnen problemen op de N225 niet lokaal worden opgelost: waar het ene probleem wordt opgelost, ontstaat op een ander punt een ander probleem. De A12 is een belangrijke weg langs de N225 en dat mag niet worden onderschat. Er komt veel vrachtverkeer door Leersum en Doorn, wat op een andere manier geregeld kan worden. De weg is tevens een belangrijke verbindingsweg tussen de universiteiten van Utrecht en Wageningen, maar ook de bedrijven die langs de N225 liggen hebben belang bij het punt wat de SGP aandraagt. De spreker suggereert dat GS een visie – geen uitgebreide studie – zou moeten hebben voor de komende dertig jaar voor de N225, ook ten aanzien van het openbaar vervoer en de fiets.

Gedeputeerde Schaddelee herkent dat de N225 een belangrijke bovenregionale functie heeft en parallel loopt aan de A12. De gedeputeerde benadrukt dat de provincie rekening houdt met het geheel in de planvorming. De gedeputeerde verwijst naar de N201, waarbij de spreker zijn eerdere pleidooi onderstreept dat als men die weg in delen zou hebben aangepakt, de realisatie ervan sneller zou zijn geweest. De spreker pleit ervoor om niet te wachten op een totale visie voor de N225, omdat dit volgens de spreker vertraging kan opleveren. De gedeputeerde verwijst naar het Netwerkperspectief Wegen, waarin niet alleen naar de snelheid is gekeken, maar ook naar allerlei andere aspecten en het hele netwerk aan wegen in de provincie. De gedeputeerde bestrijdt dat de inzet van – schaarse – studietijd ten behoeve van een visie bijdraagt aan de versnelling bij het oplossen van problemen rond verkeersveiligheid, doorstroming of leefbaarheid op de N225.

De heer Kamp dankt de gedeputeerde voor zijn antwoord. De spreker bemerkt weinig draagvlak c.q. inbreng in de commissie. De spreker zal dit onderwerp mee terugnemen naar de fractie om te bezien hoe D66 hier verder mee om wil gaan.

De heer De Jager had aanvankelijk ook het idee dat het ontwikkelen van een integrale visie een gedifferentieerde aanpak helemaal niet in de weg hoeft te staan. De spreker vindt de vergelijking met de N201, die de heer Kamp maakt, niet verkeerd gekozen. Maar de spreker begrijpt ook het antwoord van de gedeputeerde over het resultaat wat men wil bereiken. Hier komt de aarzeling van de spreker uit voort. De spreker suggereert om nog een keer te kijken, zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten, welke wegen er nog meer zijn om uiteindelijk de doelstellingen die men voor ogen heeft met de N225 te realiseren.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

12. [Memo toezegging definitie en voorbeelden lokaal eigendom \(PS2022MM92\)](#)

Dit agendapunt is opgewarderd door de SGP.

De heer Donker refereert aan het memo van gedeputeerde Van Essen over lokaal eigendom en erkent dat er goede dingen in staan. De heer Donker stelt dat het belangrijk en goed zou zijn voor de provincie als er kaders zouden worden vastgesteld voor lokaal eigendom, zodat burgers beschermd worden als dat nodig is en dat grote investeerders weten waar ze aan toe zijn, zodat er bepaalde waarmerken komen voor lokaal eigendom. De heer Donker benadrukt dat het niet zo kan zijn dat het grote geld gaat regeren en dat bewoners met korting ergens toe gedwongen worden. De SGP zou het waarderen als de gedeputeerde met kaders komt die voor alle gemeenten binnen de provincie hetzelfde zijn.

Gedeputeerde Van Essen benadrukt het belang van lokaal eigendom voor het draagvlak en om te zorgen dat de financiële baten van projecten ook lokaal neerslaan. Dat is ook een van de redenen dat de provincie lokale energiecorporaties heel ruim en via allerlei verschillende wegen ondersteunt en faciliteert. In het Klimaatakkoord is ook het belang van 50% lokaal eigendom benoemd. In het memo is een definitie gegeven zoals die vanuit de NPRS wordt gehanteerd. Die ruimte is verstandig, omdat er verschillende manieren zijn om lokaal eigendom vorm te geven. Er zijn verschillende manieren om dit te realiseren, zoals lokale energiecoöperaties, omgevingsfondsen, of gemeenten of andere publieke instanties, waterschappen of provincies, die zelf als grondeigenaar een project runnen, daarmee ook eigenaar zijn en de rekeningen ontvangen en dit voor publieke doelen in kunnen zetten. De gedeputeerde benadrukt dat gemeenten dit ook een belangrijk aandachtspunt vinden en dit ook willen organiseren. De provincie heeft beperkt mogelijkheden om dit juridisch af te dwingen. Er wordt daarom met name ingezet op de ondersteuning van gemeenten in deze. De gedeputeerde verwijst naar een informatiesessie in de regio Amersfoort waar een aansprekend voorbeeld werd gepresenteerd van een lokale energiecoöperatie in Nieuwleusen, waar het eerlijke verhaal is verteld. Dit helpt bij het creëren van draagvlak en voor betrokkenheid van de omgeving.

De gedeputeerde verwijst naar onder andere een amendement wat in de Staten is aangenomen, waarin richting is meegegeven over wat Provinciale Staten verstaat onder lokaal eigenaarschap, maar ook de mogelijkheid van de inzet van inpassing van het projectbesluit bij windprojecten. Dat is het uitgangspunt bij de verdere uitwerking.

De heer Donker onderschrijft de aarzeling van de gedeputeerde over het strikt vastleggen van lokaal eigendom. De spreker vertelt over een werkbezoek aan een groot zonnenveld in Houten, waar bleek dat een buitenlands energiebedrijf met subsidie van de Nederlandse overheid een zonnepark plaatste en daarvan profiteerde. De heer Donker ziet graag dat hier kaders voor worden vastgesteld, maar mogelijk ligt dit bij een hogere overheid om dit te regelen.

Gedeputeerde Van Essen memoreert dat het genoemde zonnepark een van de eerste grotere zonnenvelden in de provincie Utrecht was. Daar zijn lessen uit geleerd. De provincie vindt het lokaal eigendom dusdanig belangrijk dat dit toch op een andere manier moet worden georganiseerd. Die ontwikkeling is inmiddels zichtbaar. De voorbeelden zijn al genoemd. De gedeputeerde benadrukt nogmaals dat het vastleggen van kaders voor lokaal eigendom in verordeningen juridisch niet mogelijk is. De gedeputeerde memoreert in deze ook dat het 50% lokaal eigendom als uitgangspunt is opgenomen in de RES'en en in het Klimaatakkoord. Lokaal eigenaarschap betekent dat het in de omgeving breed landt en dat ook het eigenaarschap daar ligt.

De heer De Harder begrijpt waarom de SGP dit verder in wil kaderen, maar hij begrijpt ook de argumenten van de gedeputeerde. Hij denkt niet dat de provincie de rol moet pakken om gemeenten te vertellen wat lokaal eigenaarschap is. Dus de spreker wil de definitie niet te ver inperken.

Mevrouw Van Ulzen vraagt op welke manier buitenlandse partners buiten de deur gehouden kunnen worden.

Mevrouw De Boer-Leijnsma vond de definitie in het memo heel goed. De vraag is meer hoe de provincie gemeenten kan helpen om ervoor te zorgen dat het ook lokaal eigendom wordt i.c. maakt de provincie het aantrekkelijk om lokaal eigendom toe te passen voor gemeenten en hoe wordt dit vormgegeven?

Mevrouw Bikker sluit zich aan bij de inbreng van de PvdA. Er is helder uiteengezet wat lokaal eigendom is. Het CDA is daar ook warm voorstander van. De Staten hebben duidelijke richtlijnen meegegeven. Deze worden ook goed aangehouden, is mevrouw Bikker van mening. Het gaat ook om balans aanbrengen. Dat spanningsveld is lastig eruit te krijgen. De Staten hebben ook nu weer meegegeven hoe belangrijk dit is. De spreker is benieuwd wat de provincie kan doen om het lokaal eigendom verder te stimuleren.

Mevrouw Brinksma vraagt of deze brief aan de gemeenten wordt aangeboden. Gemeenten worden in dit kader meerdere malen genoemd en spelen een belangrijke rol.

Gedeputeerde Van Essen verwacht niet, om met de laatste vraag te beginnen, dat gemeenten deze statenbrief is aangeboden. De provincie ondersteunt gemeenten bij het vormgeven van lokaal eigenaarschap. Dit gebeurt bijvoorbeeld door mee te denken bij tenders of bij de voorbereiding van een uitvraag voor een zonnenveld. Er wordt gekeken naar manieren om lokaal eigendom aantrekkelijk te maken voor gemeenten. Er zijn verschillende vormen hiervoor, zoals bijvoorbeeld lokale partijen die zeggen dat ze een zonnenveld willen ontwikkelen en de opbrengsten willen gebruiken voor lokale voorzieningen. Dit vraagt om energiecoöperaties die in staat zijn om dit soort projecten op te zetten. Er zijn nu al

een aantal zaken in stelling gebracht om dit te ondersteunen, zoals een koepel van energiecoöperaties, een garantie-fonds en een projectleiderspool. De provincie adviseert gemeenten hoe zij dit kunnen borgen. De gedeputeerde geeft aan dat hij minimaal 50% lokaal eigendom beoogd.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

13. Statenbrief Stand van zaken coördinatie klimaatthema's PU

Dit agendapunt is opgewaarderd door GroenLinks.

Het viel mevrouw Brinksma op dat in deze statenbrief wordt gesproken over de voorbeeldrol die de provincie heeft op allerlei gebieden, ook in eigen huis. In dat kader doet de spreker de suggestie als provincie de overstap te maken naar een duurzame, sociale bank. Echter, na overleg met de commissie lijkt het beter dit onderwerp in de commissie BEM te behandelen.

Gedeputeerde Van Essen is van mening dat GroenLinks een terecht punt aansnijdt. In de organisatiebrede aanpak voor klimaatverandering is prioritering aangebracht. Tegelijkertijd zijn aanbesteding en inkoop een belangrijk veld waarmee de provincie invloed uit kan oefenen. Het uitgangspunt is dat samenwerking wordt aangegaan met partijen die milieu en duurzaamheid hoog in het vaandel hebben en hier goed op scoren. De bestaande samenwerkingen zullen hierop nagekeken worden. De gedeputeerde benadrukt in het kader van verwachtingsmanagement dat dit niet van vandaag op morgen geregeld is.

De heer Berlijn vindt het mooi dat mevrouw Brinksma een voorbeeldrol wil nemen en dat de gedeputeerde de duurzaamheidskaart weer trekt. Maar hij merkt op dat de thermostaat in het provinciehuis op 21,3 graden staat, terwijl het de bedoeling was om de temperatuur in het provinciehuis op 19 graden te zetten. Hij stelt voor om eerst hiermee te beginnen alvorens naar anderen te wijzen.

Gedeputeerde Van Essen erkent dat de heer Berlijn gelijk heeft en dat het belangrijk is om met de eigen organisatie te beginnen. De gedeputeerde herkent ook dat er soms afwijkingen zijn in de temperatuur in het huis en dat hier nog werk te doen is. Dat is waarom deze prioritering is aangebracht. Tegelijkertijd betekent dat niet dat alles in eigen huis 100% op orde moet zijn, voordat men met anderen in gesprek gaat.

Mevrouw Bikker is van mening dat het allemaal heel snel gaat en dat er een voorbeeldbank genoemd wordt die juist wel in allerlei goede en duurzame zaken investeert. De spreker ziet niet de behoefte om hierover van gedachten te wisselen en van bank te veranderen.

De heer Donker geeft aan dat aan de ene kant wordt voorgesteld om het onderwerp in de Commissie BEM te bespreken, maar de gedeputeerde geeft toch een uitgebreid antwoord. De spreker voelt zich geroepen om wat tegengas te geven. In navolging van mevrouw Bikker is de heer Donker van mening dat de Rabobank als een betrokken bank wordt gezien, zeker voor het verenigingsleven in de kleine gemeenten. De spreker merkt op dat er nog dertig jaar, en misschien nog langer, fossiele brandstoffen nodig zijn om gebouwen zoals dit op 21,3 graden te houden. Dus het is niet zo eenvoudig als het lijkt om hiermee te stoppen.

Mevrouw De Boer-Leijnsma merkt op dat misschien iemand individueel de temperatuur heeft gewijzigd. Wat betreft de Rabobank, vindt de spreker dat als de Rabobank de schulden van boeren wil kwijtschelden, zij mogen blijven. Misschien is dat zelfs een leuk voorstel.

Mevrouw Van Ulzen is het eens met de voorgaande sprekers dat het lijkt alsof er een ad hoc beslissing wordt genomen om één instituut waarmee de provincie samenwerkt op deze manier aan te pakken op basis van één overtuiging. Er zijn vele overtuigingen in dit huis en vele instituten. Dus het lijkt de spreker lukraak. Mevrouw Van Ulzen vraagt zich af of bijvoorbeeld ook het ABP opgezegd zal worden.

Niet om het politiek te maken, maar mevrouw Van Ulzen heeft deze zomer gevraagd of de airco uit mocht, omdat het hele pand heel koel was. Dit begreep zij niet. Dus volgens haar een leuke tip.

Gedeputeerde Van Essen geeft aan dat als dit onderwerp nu wordt besproken, dit niet terug hoeft te komen in de commissie BEM. Dit is aan de Staten. De gedeputeerde heeft de vraag van GroenLinks geïnterpreteerd als een oproep om de provinciale klimaatambities door te laten klinken in het aanbestedings- en inkoopbeleid. Dat vraagt om een zorgvuldige uitwerking van de (duurzaamheids)criteria, zodat het ook voor de partijen, die daarvoor inschrijven, helder en transparant is welke criteria de provincie hanteert. Dat vraagt ook tijd. Vandaar dat dit niet van vandaag op morgen geregeld kan worden.

De voorzitter vraagt de gedeputeerde of dit een toezegging is dat GS hiermee aan de slag gaat en hierop terugkomt bij de Staten.

Gedeputeerde Van Essen zegt toe dit thema mee te nemen in de concernbrede klimaataanpak Klimaat Centraal mee te nemen. Dat zou betekenen dat dit onderwerp niet nogmaals in de commissie BEM besproken hoeft te worden.

De voorzitter noteert deze toezegging en concludeert dat deze statenbrief niet zal worden geagendeerd in de commissie BEM.

Mevrouw Brinkma is blij met de toezegging van gedeputeerde Van Essen. Het was geenszins haar bedoeling om te doen alsof milieu of duurzaamheid het enige punt is waarop gestuurd moet worden. Het is goed sociale en andere aspecten mee te nemen en daar een kader voor te ontwikkelen.

Mevrouw Bikker vraagt of het klopt dat dit onderwerp niet terugkomt in de commissie BEM en dat de bestaande inkoopvoorwaarden worden aangescherpt op duurzaamheid. Als dat het geval is, is de spreker akkoord. Mevrouw Bikker vindt inkoopvoorwaarden iets anders dan de samenwerking met belangrijke partners. Als er al een jarenlange goede samenwerking is, ziet mevrouw Bikker geen aanleiding om daarmee te stoppen, maar dit juist te waarderen.

Gedeputeerde Van Essen memoreert dat de inkoopvoorwaarden onlangs nog tegen het licht zijn gehouden. Het is meer bedoeld om het thema duurzaamheid van samenwerkingspartners, waar de provincie inkoop of aanbesteedt, daarin mee te nemen, waarbij de aangebrachte prioritering wordt gevolgd. Op het moment dat de provincie stappen heeft gemaakt in het wijzigen van de inkoopvoorwaarden, zal dit worden geagendeerd in de commissie BEM i.c. een nieuwe commissie die raakt aan de portefeuille bedrijfsvoeringsorganisatie.

De voorzitter constateert dat het agendapunt voldoende is besproken.

33. Sluiting

De voorzitter memoreert dat deze vergadering de laatste reguliere vergadering in deze Statenperiode is. Op 22 februari 2023 zal er nog een vergadering plaatsvinden waarin statenbrieven en memo's kunnen worden geagendeerd. De voorzitter dankt de aanwezigen en voor hun inbreng. In het bijzonder dankt de voorzitter GS voor zijn inbreng, de ambtenaren voor hun hulp en ondersteuning. Tot slot vraagt de voorzitter aandacht voor de griffie. Deze commissie heeft meerdere voorzitters gekend. Dat betekende extra ondersteuning vanuit de griffie.

De voorzitter wenst iedereen een goede verkiezingsperiode toe.

Niets meer aan de orde zijnde, sluit de voorzitter de vergadering om 15.20 uur.